

Het nieuwe TV-KIJKEN

Met de komst van Netflix kan de moderne tv-kijker zelf bepalen wanneer en hoe vaak hij series en films kijkt. Dat klinkt handig, maar kunnen we straks nog wel gewoon 'ouderwets' televisie kijken?

TEKST: PAUL DE LANGE. BEELD: ANDRÉ VAN THIEL

W éér een boete voor een gehuurde dvd. Het verhaal van Netflix begint niet met een grote technologische doorbraak, maar met een kleine, herkenbare ergernis. De Amerikaan Reed Hastings baalt als hij weer eens te laks is geweest om een dvd tijdig terug te brengen naar de videotheek. Dat moet toch eenvoudiger kunnen? Vanuit die overtuiging start Hastings in 1997 Netflix, een verhuurservice die via de post dvd's verstuurt. Ook het retourneren gaat per post. Gemak dient de mens: Netflix wordt een doorslaand succes. Nu, zestien jaar later, heeft één op de drie Amerikaanse huishoudens een abonnement. Al verandert er in de tussentijd wel het een en ander. De belangrijkste ontwikkeling: snel internet rukt op. Waardoor Netflix alle series en films ook via internet kan aanbieden, in prima kwaliteit bovendien. Wachten tot een tv-programma begint is niet langer nodig. *On demand*, kijken wanneer je wilt en zoveel als je wilt, is het nieuwe toverwoord. Met die belofte probeert Netflix sinds september ook Nederland te veroveren. Is er, gelet op alle media-aandacht die daarmee gepaard ging, echt iets revolutionairs aan de hand?

Nieuw kijkmodel

Internetkenner Erwin Blom vindt van wel: "Vooral omdat Netflix staat voor een nieuwe trend. *On demand* kennen we op zich al, bijvoorbeeld via *Uitzending gemist*. Maar dat is meer een aanvullende service voor als je een tv-programma hebt gemist. Netflix introduceert echt een nieuw kijkmodel. Mensen kunnen afleveringen van een serie kijken wanneer het ze uitkomt. Of alle afleveringen achter elkaar, als ze dat willen." Voor een te overzien bedrag van € 8 per maand kijken zoveel je wilt, zonder reclame. Een beetje zoals we dat uit de muziekwereld inmiddels kennen via een dienst als *Spotify*. Blom: "Al is het aanbod wel minder compleet. Een muziekdienst als *Spotify* heeft bijna alles wel. Bij een kijkdienst als Netflix is dat anders. Tv-series van concurrenten zul je bij Netflix niet te zien krijgen. Dus om alle populaire series te kunnen kijken heb je toch een aantal abonnementen naast elkaar nodig." Tekenend voor de revolutie in tv-kijken is de wijze waarop Netflix eerder dit jaar de zelf geproduceerde serie *House of cards* presenteerde. Alle afleveringen werden in één keer online gezet door de makers. ►

HOE WERKT HET?

Om naar Netflix te kunnen kijken is geen apart kastje of kaartje nodig. Een snelle (breedband) internetverbinding volstaat. Via de website van Netflix kunnen klanten zich aanmelden en voor € 7,99 per maand naar hartenlust films of series aanklikken. Kijken kan op vrijwel elk beeldscherm: computer, laptop, tablet of een zogeheten smart-tv – zolang het maar verbinding heeft met internet. Het aanbod bestaat uit enkele honderden films en tv-series, variërend van nieuwe titels (zoals *Dexter*) tot oude (zoals *Twin Peaks*).

HET ANDERE NET

Ooit was televisie in Nederland een wonder van overzichtelijkheid. Bij de start in 1951 is er één net. Tussen de uitzendingen door zijn er koffiepauzes. De meest revolutionaire veranderingen sindsdien op een rijtje:

■ **1965:** komst van Nederland 2. Met een speciale knop kunnen toestelbezitters overschakelen naar het andere net.

■ **1967:** het eerste STER-blok, voor het eerst is er reclame te zien tussen tv-programma's.

■ **Jaren 80:** om het woud van tv-antennes op daken tegen te gaan, krijgen steeds meer huishoudens kabeltelevisie. In veel kabelpakketten zitten buitenlandse zenders als BRT en BBC.

■ **1988:** na de komst van Nederland 3 is de vraag 'is er nog iets op het andere net?' voor alle kijkers definitief verleden tijd.

■ **Jaren 90:** commerciële tv in Nederland rukt op. De kijker kan kiezen uit steeds meer tv-zenders, zoals RTL en SBS.

Om alle populaire series te kunnen kijken heb je een aantal abonnementen naast elkaar nodig

Met de begeleidende boodschap: binnen vijf jaar is dit de manier waarop wij allen televisie kijken. Dat klinkt onheilspellend voor de huidige tv-zenders, want* die zouden dan niet meer nodig zijn.

Drie uur daags

De vraag is of het zo'n vaart zal lopen. Als Netflix het nieuwe kijken vertegenwoordigt, hoe zit het dan met televisie kijken zoals we dat kennen: gewoon kijken wat er op dat moment op tv is? Daalt dit 'lineaire' kijken in populariteit? Daar wijzen de cijfers van Stichting KijkOnderzoek (SKO) voorlopig niet op. Al jaren kijken we gemiddeld ruim drie uur tv per dag. Vorig jaar keken we zelfs weer vijf minuten meer dan het jaar ervoor. Terwijl ook bij het gewone tv-aanbod de mogelijkheden van *on demand* enorm zijn gegroeid. Eerder uitgezonden programma's zijn meestal terug te zien, via tv of internet. Ondanks de naamsbekendheid van een dienst als *Uitzending gemist* vormt dit uitgesteld kijken nog altijd maar een marginaal

deel van onze kijktijd. Directeur SKO Bas de Vos: "Gemiddeld kijken mensen vijf minuten per dag een programma terug op tv, en één minuut per dag via internet. Afgezet tegen die ruim drie uur kijken we voor het overgrote deel dus gewoon wat er op dat moment op tv is. Als het om tv-kijken gaat hebben mensen ingesleten gedragspatronen."

Lekker lui kijken

Jos de Haan, die voor het Sociaal en Cultureel Planbureau onderzoek doet naar onze totale mediaconsumptie, deelt die conclusie. "De patronen duiden eerder op een revival van het lineaire kijken. Vergis je niet: mensen zijn passiever dan je denkt als het aankomt op tv-kijken. Nog altijd zijn er veel kijkers die een hele avond op één net blijven hangen." De Haan verwacht niet dat Netflix voor een aardverschuiving gaat zorgen. "Mensen kunnen nu al veel gratis *on demand* kijken, maar daar maken ze weinig gebruik van. Een dienst als Netflix blijft een alternatieve manier van *on demand* kijken. De meeste

BOER ON DEMAND

On demand tv kijken, dus kijken op een zelfgekozen tijdstip: is dat nou typisch iets wat vooral jonge mensen doen, die hippe buitenlandse series volgen? Nou, niet per se. In de top 5 uitgesteld kijken van 2012 (van programma's uitgezonden op de Nederlandse tv) staan twee series van Omroep Max. Ook liefhebbers van dramaserieën voor een oudere doelgroep weten dus wat *on demand* is.

Datum	Programma	Aantal uitgestelde kijkers
1. 11-11-2012	<i>Boer zoekt vrouw</i> (KRO)	448.000
2. 19-11-2012	<i>Moeder, ik wil bij de revue</i> (MAX)	421.000
3. 10-02-2012	<i>Flikken Maastricht</i> (TROS)	375.000
4. 30-01-2012	<i>Dokter Deen</i> (MAX)	351.000
5. 27-01-2012	<i>Overloper</i> (TROS)	339.000

Kijkers lijken het juist prettig te vinden om programmering gewoon voorgeschoteld te krijgen. Tv dient toch een beetje de luiheid van de kijker." Beide onderzoekers verwachten dan ook niet dat het lineaire tv-kijken over vijf of tien jaar zal zijn verdwenen. Eerder komt het nieuwe kijken er nog bovenop. Bas de Vos: "De kijktijd naar tv is de laatste jaren redelijk stabiel, kijken via internet groeit gestaag. Daaruit kun je afleiden dat online kijken er voorlopig bij komt, en dus niet ten koste gaat van het lineaire kijken. Ik verwacht dat over een jaar of vijf lineair kijken nog altijd de hoofdmoot vormt. Aangevuld met diensten zoals Netflix en allerlei andere mogelijkheden die de kijker tegenwoordig heeft, zoals themakanalen."

Kantklos-tv

Een persoonlijker invulling van de tv-avond is ook iets wat internetdeskundige Erwin Blom voorziet. "Je hebt tegenwoordig de gekste niches, van vis-tv tot bij wijze van spreken kantklos-tv. Omdat het maken en uitzenden van tv via internet steeds goedkoper wordt, zal dat alleen maar toenemen." Toch denkt ook Blom dat traditionele tv-zenders een voorname rol blijven spelen. "Alleen al voor live evenementen en actualiteiten. Die genres lenen zich niet om *on*

demand te kijken. Maar ook voor drama. Want hoewel Netflix zelf series produceert, zie ik ze niet snel Nederlandse series gaan maken. Daarvoor is de markt te klein. En naast het kijken naar buitenlandse series zal de behoefte aan eigen cultuur, aan Nederlands drama, blijven bestaan." Het ziet het er dus naar uit dat het nieuwe tv-kijken en het oude tv kijken prima naast elkaar kunnen bestaan. Al was het maar volgens de aloude mediawet: als er iets nieuws komt, wil dat niet zeggen dat het oude verdwijnt. Neem Netflix in Amerika. Nog altijd zijn er zes miljoen Amerikaanse huishoudens die de dienst niet via internet kijken, maar via dvd's die ze zich laten opsturen. Gewoon, met die 'ouderwetse' post. ■

NEDERLANDSE NETFLIX

Wat zijn de concurrenten van Netflix? Zelf ziet Netflix het Amerikaanse HBO als grootste rivaal. Grootste verschil is dat dit een abonnee-tv-zender is en dus niet alleen via internet te zien is. Met zo'n € 15 per maand betaal je bijna twee keer zo veel als voor Netflix. Er zijn ook in Nederland diensten die series en films *on demand* via

Meer info

www.netflix.com

www.ximon.nl

internet aanbieden of dat van plan zijn. RTL heeft met dat doel Videoland overgenomen. Een Nederlandse dienst met een soortgelijk kijkmodel als Netflix is Ximon. Zij richten zich vooral op Nederlandse kwaliteitsfilms en -series. Daar zitten mooie oude tv-series tussen, zoals *Pension hommes*. Een abonnement kost 9,50 per maand.